

Залізник А. М.

канд. пед. наук, доц.

Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини

ЗНАЧЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ МАЛИХ ФОЛЬКЛОРНИХ ЖАНРІВ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНІЙ РОБОТІ З ДОШКІЛЬНИКАМИ

Усна народна творчість узагальнює багатовіковий людський досвід. У ній відбивається національна психологія, національна свідомість народу, народна мудрість.

Питання використання народознавства та фольклору як його складової у вихованні дитини розглядалися в історико-педагогічних працях С. Бабишина, Т. Мацейків, В. Скульського, Є. Сявак та інших.

Аналіз джерельної бази літератури засвідчив, що дане питання завжди було актуальним та обумовлювало значний інтерес до нього з боку вчених і практиків.

Мету нашої статті ми вбачаємо у розкритті ролі малих фольклорних жанрів у навчанні та вихованні дошкільника.

Фольклор бере витоки з народних традицій та сягає своїми коренями у давнє минуле. Завдяки йому забезпечується нерозривний взаємозв'язок між минулим і сучасним, він є скарбницею сталих народних звичаїв і стимулятором їх подальшого розвитку. З усіх скарбів усної народної творчості важливе місце у вихованні дітей належить прислів'ям, приказкам, загадкам, скоромовкам.

Видатні українські письменники Т. Шевченко, М. Вовчок, І. Франко, Л.Українка високо цінували прислів'я та приказки, наводили їх у своїх

творах, радили записувати та зберігати ці краплини народної мудрості для виховання майбутніх поколінь.

Український майстер красного письменства, педагог-просвітитель, вчений, діяч освіти та культури І. Франко називав прислів'я та приказки „багатим і важким скарбом ... у скарбівні нашої мови ..., її коштовними перлинами” [3].

Влучно охарактеризував прислів'я та приказки М. Гоголь: „Струмені самородного джерела народної поезії пробиваються в прислів'ях наших, де видно незвичайну повноту народного розуму, який зумів зробити своїм знаряддям іронію, насмішку, дотепність, влучність живописного споглядання”.

Відомий педагог-класик К. Ушинський підкреслював подвійне значення творів усної народної творчості. Він вважав, що вони корисні за своєю формою для навчання дітей рідної мови, а за змістом – для ознайомлення з життям народу, для виховних цілей. На думку, К. Ушинського, прислів'я завжди є для дитини певною розумовою задачкою [2].

У поетичній народній творчості міститься глибинна сутність життєвих явищ. Тому у навчально-виховній роботі з дошкільниками можливе широке використання педагогічного потенціалу усної народної творчості.

Так, приказки та прислів'я у моральному розвитку сприяють вихованню таких якостей, як чесність, правдивість, сміливість, хоробрість, дружба, скромність, ввічливість, чуйність. Разом з тим велику групу становлять прислів'я та приказки, в яких висміюються і засуджуються такі негативні риси і вади людини: боягузтво, грубість, хвалькуватість, зазнайство, брехливість, лінь, заздрість, впертість, байдужість. Також прислів'я та приказки відображають сутність трудового виховання. Тільки в процесі праці виробляються такі моральні якості, як організованість, працелюбність, наполегливість, відповідальність, охайність, що знайшло

відображення в перлинах народної мудрості: „Де не поклав, там не візьмеш”, „Що в воду впало, те пропало”, „Потрібну річ далеко не клади”, „Поспіхом та швидко – мети не досягти” [1]. Зауважимо, що прислів'я та приказки містять своєрідну програму навчання, в якій закодована різноманітна інформація.

У народних висловах підкреслюється невід'ємна моральна якість людини – любов до Батьківщини, готовність примножувати її багатства, оберігати честь і славу: „Батьківщина – мати, вмій за неї постояти”, „Серце радіє, що наша країна міцніє”.

Розкриваючи зміст перлин народної мудрості, педагог впливає на всебічний розвиток дитини, вводить її в широкий світ життя та діяльності людини.

Таким чином, усна народна творчість, зокрема дитячий фольклор, відзначається надзвичайно великим виховним та розвивальним потенціалом.

Література:

1. П'ять тисяч прислів'їв та приказок / [уклад.: Л.Вознюк]. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2006. – 224, [7] с.

2. Ушинський К. Д. Вибрані педагогічні твори : В 2 т. / К. Д. Ушинський. – К. : Рад. школа, 1983 – Т.1: Людина як предмет виховання.– 1983. — 488 с.

3. Франко І. Я. Земле, моя всеплодющая мати... : Вірші, оповідання, казки / Франко І. Я. . – К. : Веселка, 2000. – 399 с.– (Шкільна бібліотека).